

kat alkot az újonnan keletkezett jelentésmezők lefedésére, például a sztársághoz szükséges második lelket „imázsléleknek” nevezi. Ezenkívül, főleg a versekben, oly módon használja az alakzatokat, hogy a humornak is megadja, ami a humoré: „ott a híres szépasszony, és a beleváló gavallér”.

Ajánlatos a könyvet hátulról kezdve olvasni, és onnan haladni tesszöleges sorrendben, mivel a *Hétfecsetes város levéltáráiban* című rész az egész kötet értését koordinálja. Persze nem kell feltétlenül engedelmeskednünk ennek az útmutatásnak; a lehetséges világok között mindenképpen egyszerű utazásban lesz részünk, idegenvezető nélkül is.

BUDAI JULIANNA

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2003,*
260 oldal, 1960 Ft)

KELEMEN LAJOS:

Telepések

Lehetséges-e időszerű recenziót készíteni egy verseskötetről egy évvel a születése után? Ha a napvilágot látott munka hordoz a poetizált beszéden felülemelkedő értékeket, melyek időállóbbak az irodalmi „instantnál”, vagyis valóban költészetről van szó, akkor igen. Kelemen Lajos munkája kiérdemli a mérlegre helye-

zést. Erre nem valamiféle forradalmi újszerűség teszi érdemessé, hanem az, hogy versei mélyen emberi, lecsupaszított formában szólalnak meg.

A címválasztás elárulja, a kötet versei miként szeretnék bemutatni az emberi léttel együtt járó érzelmi kontrasztokat, melyek megfeszítik a kettősségek közt szüntelenül egységet kereső embert. A jövevényiség önellentmondásai, a remény és az otthontalanság árnyalatai ütköznek meg egymással újra és újra, a legyőzhetetlen idegenség és az Istenhez tartozásba való tudatos és tudattalan kapaszkodni akarás valóságaként.

A *Telepések* nagy erénye, hogy a válaszokért mélyebbre ás a költészetre napjainkban jellemző „teozofálásnál”. Nem elégszik meg sekélyes okfejtésekkel, túlfűtött érzelmi reakciókkal, „az arcát az emberiségtől elfordító Istennek” címzett szekularizált ökölrázásokkal, életidegen szentimentalizmussal. Olyasmire tesz kísérletet, ami ritka látásmódot sejtet. Nem összeférhetetlen pólusokként kezeli a profánt és a szakrális; éppen ellenkezőleg, Isten létét éli meg a mindennapok legszürkébb, legalapvetőbb, legelemibb pillanataiban. Nem az embertől távoli élettelen, hanem közeli, valóban jelenlévő személynek ábrázolja, aki érti, és érteni akarja az ember örömeit, vívódásait egyaránt.

A költemények alapvetően három csoportra oszthatók: monológ-

és dialógusjellegű, illetve természetük szerint szemlélődő, egy-egy élethelyzetet ábrázoló művekre.

Az első csoportra leginkább az jellemző, hogy a középpontban valamilyen textus áll, amelynek magyarázata költészeti eszközökkel igyekszik hozzáférhetővé tenni a bibliai szövegrészletből leképzett üzenetet. Így lesz a *Betlehemi istálló* című versben a megváltás munkáját véghez vinni akaró isteni személy éppannyira emberivé is, aki hatalmát letéve mint védtelen, bizonyos értelemben teljesen hétköznapi, kiszolgáltatott kisgyermek válik részévé világunknak. Így mutatja be a *Getsemáné* a kertben tanítványaitól magára hagyott Jézust, félelmeit és harcait, az engedelmeskedni akarás és a rettegés közti örökdést. Így állítja újszerű aspektusba Józsué könyvének történetét a *Napcsoda*.

A párbeszédés költeményekben Isten megszólítása közvetlen, őszinte. A hangsúly a személyességen van. Az öröm és a reménykedés éppúgy megszólal, mint a kételkedés. Megütözik hit és gnózis, a kézzelfogható dolgok mérhetőségének kívánatos volta és a hit láthatatlansága. Jó példa erre a *Létra* című alkotás, amelyben a Krisztust szimbolizáló lajtorját a szerző maga szeretné felállítani, miközben a dolog bibliai természetéből adódóan erre soha nem lehet képes. A dialógusjellegűt nem az adja, hogy Isten megszólal, hanem hogy a dinamikából, érzelmi

rezdülésekből kisejlik, mik lennének feleletei.

A harmadik kategóriában a mindennapok szelíden szarkasztikus, keserű, fájó részleteit tárja fel, úgy, hogy a többi vers tükrében a maguk helyére kerüljenek. Ilyen például az *Iskola*. Az újra visszaköszönő kellemtelen gyermekkori élmény felnagyított újjászületése a számadás perceiben. A szolidaritás hiánya és a kegyetlenség azok részéről, akiknek végképp nem lenne joguk hozzá.

Egyedi megoldás a különböző jellegű versek egymás melletti felsorakoztatása, melyek így átfogóbb, több síkú képet adnak. Az egyetlen hiányosság a statikailag jól elkülönített, összefüggő ciklusokon belül mutatkozik. Előfordul olyan vers, amely nem illeszkedik a ciklus által felállított egységhez. Összességében mégis megfontolt, csendes alkotásokból álló kötettel van dolgunk.

CSEPREGI JÁNOS

(*Masszi Kiadó, Budapest, 2002, 72 oldal, 990 Ft*)

PÉK ZOLTÁN:

Elbújik a fénybe

Sok hihetetlennek tűnő dolog történik Pék Zoltán elbeszéléseiben: állmokat örökölnék, halottak bukkannak fel, egy gép szabályozza a szelet.